การพัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช

THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL THEATRICAL ACTIVITIES TO LEARN DRAMATIC TERMINOLOGY FOR THE FIRST-YEAR HIGH SCHOOL STUDENTS AT NAKHON SI THAMMARAT COLLEGE OF DRAMATIC ARTS

ศิรินญา แสงสุวรรณ* คณากร ตะนาวศรี* อารียา เมฆเรือง*
กฤษณะ สายสุนีย์ เกวริฐา รองพล** และพิษณุ กันภัย****

SIRINYA SANGSUWAN KANAGORN THANOWSRI AREEYA MEKRUEANG
KRITSANA SAISUNEE KEWWARITHA RONGPHON AND PISANU KANPAI

(Received: November 11, 2024; Revised: November 16, 2025; Accepted: May 28, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 2) เปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์ของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงละครดังกล่าวกับเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 45 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยกิจกรรมการแสดงละคร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย (μ) และค่าดัชนีประสิทธิภาพ (E1/E2) ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา มีประสิทธิภาพที่ 90.1/88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Bachelor of Education students, Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts

** ภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Department of Drama Education, Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts

หลังเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงละครเท่ากับร้อยละ 88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุด (μ = 4.73)

คำสำคัญ: กิจกรรมการแสดง, ละครเพื่อการศึกษา, นาฏยศัพท์, ทักษะปฏิบัติ

Abstract

The purposes of this research were to 1) develop educational theatrical activities regarding dramatic terminology using the literary work "Phra Aphai Mani", Episode of Sudsakorn Entering the City of Karavek for the first-year high school students at Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts to achieve an efficiency level of 85/85, 2) compare practical skills in dramatic terminology of the students after participating in the theatrical activities with the set criterion of 70%, and 3) study the students' satisfaction with learning the terminology through educational theatrical activities. The target group for the research consisted of 45 first-year high school students in the first semester of the 2024 academic year at Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts. The research instruments included theatrical activities, learning management plans, an assessment form of practical skills, and a satisfaction assessment form. Data analysis was done using mean statistics (μ) and efficiency index (E1/E2). The research findings indicated that the educational theatrical activities were effective with scores of 90.1/88.5, which exceed the predetermined criteria. The students' practical skills of terminology after learning through the theatrical activities were at 88.5%, which is higher than the set criterion of 70%. Moreover, students reported a very high satisfaction with their learning (μ = 4.73).

Keywords: Theatrical Activities, Educational Drama, Dramatic Terminology, Practical Skills

บทนำ

นาฏศิลป์ไทยมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน และมีความสำคัญในบทบาทที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ นาฏศิลป์ไทยนั้นมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการแสดงที่หลากหลายตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป นับตั้งแต่อดีตที่มีการร่ายรำเพื่อบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการขอฝนเพื่อเกษตรกรรม การแสดงเพื่อบูชาพระมหากษัตริย์ จนมาถึงการแสดงเป็นเรื่องราวอย่างละครนอก ละครใน ละครร้อง ละครพูด เป็นต้น สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในนาฏศิลป์ไทยถือว่าเป็นพื้นฐานของการแสดงนาฏศิลป์ไทย คือ นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละคร ที่ท่าทางปรากฏในการแสดงนาฏศิลป์ เช่น โขน ละครต่าง ๆ ได้ถูกประดิษฐ์ขึ้น

โดยนักปราชญ์ได้ดัดแปลงมาจากกิริยาท่าทางของของมนุษย์ ขัดเกลาให้มีความประณีตสวยงาม อ่อนช้อย มีเกณฑ์ส่วนสัดที่งดงามดังปรากฏเป็นเอกลักษณ์อย่างปัจจุบัน (เสาวรี ภูบาลชื่น, 2564, น. 134)

เนื่องจากนาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติที่มีความสำคัญ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุนาฏศิลป์ไทยในในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะรวมกับทัศนศิลป์และดนตรี ซึ่งได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไว้ว่า “รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความและสื่อสารผ่านการแสดง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 187) วิทยาลัยนาฏศิลป สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และคีตศิลป์ ที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งในระดับพื้นฐานนั้นวิทยาลัยนาฏศิลปได้เปิดใช้หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ปรับปรุง พุทธศักราช 2562) โดยในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ กำหนดมาตรฐาน ศ 3.1 ตัวชี้วัด ม.1/2 ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแสดง (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2562, น. 191) แต่จากการศึกษาพบว่าผู้เรียนยังปฏิบัตินาฏยศัพท์ไม่ถูกต้อง และอธิบายหลักการปฏิบัติท่านาฏยศัพท์ไม่ได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายที่ส่งผลต่อการตั้งใจเรียนอีกด้วย (ปานเกศ แท่งทอง, การสื่อสารส่วนตัว, 5 สิงหาคม 2567) สอดคล้องกับ กุลกานต์ โพธิปัญญา (2562, น. 59) นำเสนอว่า ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทย ซึ่งมีทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความอดทนและมีใจรักที่จะเรียนจริง ๆ เนื่องจากการรำนาฏศิลป์ไทยนั้นจะมีความช้าและฝึกหัดยากกว่าจะรำได้ในแต่ละเพลง อีกทั้งหากผู้เรียนที่ไม่มีใจรักในศาสตร์นี้ก็จะทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย จึงทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจในศาสตร์แขนงอื่นมากกว่า

จากปัญหาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดกิจกรรมการแสดงละครเพื่อช่วยสร้างความสนใจในเนื้อหารายวิชานาฏศิลป์และลดความเบื่อหน่ายของผู้เรียนด้วยการใช้การแสดงละครเพื่อการศึกษา ดังที่ กนกวรรณ มังสัง (2561, น. ง) ศึกษาเรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกิจกรรมการเล่นละครวิทยาศาสตร์ เรื่อง ร่างกายมนุษย์และสารอาหารที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในศูนย์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาภูหลวง” ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้น อีกทั้ง นาถธิชา สีทองเพีย (2562, น. ฆ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการละครของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการพูดและการเขียนโดยใช้กิจกรรมการละครของผู้เรียนสูงขึ้น และผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดี

จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจนำกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษามาพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาโดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครของผู้เรียนและนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะสาระนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์หลังเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐานกับเกณฑ์ที่ร้อยละ 70

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชที่มีต่อการเรียน เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาโดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐานวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง คณะผู้วิจัยจึงใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดี่ยวและทดสอบหลังเรียน (One Group Post-test Only Design)

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้อง จำนวน 45 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในรายวิชาศิลปะ รหัสวิชา ศ 21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คำอธิบายรายวิชานาฏยศัพท์ ภาษาท่าและการตีบท ท่าทางการเคลื่อนไหวที่แสดงมือทางอารมณ์ ศึกษาท่ารำวงมาตรฐาน เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางนาฏศิลป์และการจัดการแสดงละครในรูปแบบต่าง ๆ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตร ดังนี้

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อนาฏศิลป์อย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ในชีวิตประจำวัน และตัวชี้วัด ม.1/2 ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแสดง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละคร ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาคร เข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน จำนวน 1 แผน กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง โดยแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้การวัดและประเมินผล ซึ่งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในแผน ประกอบด้วย 3 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นนำ นำเข้าสู่บทเรียน เรื่องนาฏยศัพท์ 2) ขั้นสอน ครูสอนโดยใช้กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์ โดยใช้การแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องพระอภัยมณีตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน และ 3) ขั้นสรุป สรุปเนื้อหา เรื่องนาฏยศัพท์ หรือศัพท์ทางการละคร จากเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวก

4.2 กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน โดยดัดแปลงจากนิทานคำกลอนให้เป็นบทละครพูด เพื่อให้เกิดความกระชับ เข้าใจได้ง่ายขึ้น การแสดงแบ่งออกเป็น 6 ฉาก โดยมีการสลับเหตุการณ์ให้ต่างจากเรื่องพระอภัยมณี ของสุนทรภู่ กล่าวคือ บทละครกล่าวถึงสุดสาครพบม้านิลมังกรและต้องการที่จะได้ครอบครอง จึงบอกเล่าเรื่องราวสิ่งที่ตนพบให้พระฤาษีฟัง เพื่อจะได้เรียนวิชาอาคม และได้ของวิเศษที่จะไว้ไปจับม้านิลมังกร เมื่อได้ม้านิลมังกรแล้วพระฤาษีจึงเท้าความถึงพระอภัยมณีที่หนีนางผีเสื้อสมุทรและทำให้พบกับนางเงือกผู้เป็นมารดา ซึ่งแตกต่างจากเนื้อเรื่องเดิมที่ปรากฏเหตุการณ์

ทั้งนี้ในแต่ละฉากคณะผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้เรื่องนาฏยศัพท์สอดแทรกเข้าไปในบทละคร เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวก โดยนำนาฏยศัพท์เพิ่มในแต่ละฉากด้วย ดังตาราง

ตารางที่ 1 การแบ่งฉากการแสดงละครและการสอดแทรกนาฏยศัพท์

ฉากที่/รายละเอียด	นาฏยศัพท์	
	ชื่อท่ารำ/รูปภาพ	อธิบายนาฏยศัพท์
ฉากที่ 1 สุดสาครพบม้านิล มังกร พระฤาษีสอนวิชาอาคม ให้จับม้าได้สำเร็จ จากนั้นบอกให้สุดสาครออกตามหาพ่อ คือ พระอภัยมณี	ท่าตัวเรา 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงขวา นาฏยศัพท์ส่วนมือ: จีบหงาย
	ท่าขึ้นม้า 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงซ้าย นาฏยศัพท์ส่วนมือ: วงบัวบาน จีบส่งหลัง นาฏยศัพท์ส่วนเท้า: ยกเท้า
ฉากที่ 2 พระอภัยมณีและศรีสุวรรณถูกขับไล่ออกจากเมือง และติดเกาะ ในเวลาต่อมานางผีเสื้อสมุทรได้หลงรักพระอภัยมณีจากเสียงปี่ที่ได้ยิน จึงลักพาตัวพระอภัยมณีไปซ่อนไว้ในถ้ำและแปลงกายเป็นหญิงสาวสวยงาม	ท่าชักแป้งผัดหน้า 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงขวา นาฏยศัพท์ส่วนมือ: ตั้งวงหน้า จีบปรกข้าง นาฏยศัพท์ส่วนเท้า: เหลื่อมเท้า
ฉากที่ 3 นางผีเสื้อสมุทรให้กำเนิดบุตรชายชื่อสินสมุทร สินสมุทรพบเงือกเฒ่าริมหาดและจับมาให้พระอภัยมณี พระอภัยมณีจึงสั่งให้ปล่อยเงือกกลับสู่ทะเล โดยเงือกเฒ่าสัญญาว่าจะมาช่วยพาหนีภายใน 7 วัน เมื่อถึงเวลาพระอภัยมณีและสินสมุทรหนีนางผีเสื้อสมุทรไปกับครอบครัวเงือก พระอภัยมณีตกหลุมรักนางเงือกน้อยที่ได้พบในขณะหนี	ท่าฤทธิรงค์ 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงขวา นาฏยศัพท์ส่วนมือ: วงบัวบาน วงล่าง นาฏยศัพท์ส่วนเท้า: ยกเท้า

ฉากที่/รายละเอียด	นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละคร	
	ชื่อท่ารำ/รูปภาพ	นาฏยศัพท์
ฉากที่ 4 นางผีเสื้อสมุทรพบว่าพระอภัยมณีและสินสมุทรหนีไปจากถ้ำ จึงออกตามหาและใช้ปีศาจช่วยค้นหา เมื่อเจอเงือกเฒ่าที่พาพระอภัยหนี นางจึงโกรธ และจับเงือกเฒ่าทั้งสองกิน	ท่าบังสุริยา 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงขวา นาฏยศัพท์ส่วนมือ: วงบน วงหน้า นาฏยศัพท์ส่วนเท้า: นั่งตั้งเข่า
ฉากที่ 5 พระฤาษีเห็นเหตุการณ์ประหลาดในมหาสมุทรและส่งลูกศิษย์ไปรับพระอภัยมณี นางเงือกและสินสมุทรขึ้นฝั่ง เมื่อนางผีเสื้อสมุทรตามมาพระฤาษีเสกทรายใส่นางผีเสื้อสมุทรจนหนีไป จากนั้นสุดสาครก็ลาพระฤาษีเพื่อตามหาพ่อ	ท่าโศกเศร้า 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงซ้าย นาฏยศัพท์ส่วนมือ: มือทั้งสองไขว้กันระดับหน้าขา นาฏยศัพท์ส่วนเท้า: เหลื่อมเท้า
	ท่าโกรธ 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงขวา นาฏยศัพท์ส่วนมือ: มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาวางฝ่ามือระดับอก นาฏยศัพท์ส่วนเท้า: เหลื่อมเท้า
ฉากที่ 6 มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุดสาครพลัดหลงเข้าเมืองร้างที่เต็มไปด้วยผีดิบ จนพระฤาษีมาช่วย หลังจากนั้นสุดสาครได้พบชีเปลือยที่หลอกถามเรื่องวิชาการเดินทาง และหลอกถามตามแผนการแล้วจึงผลักสุดสาครตกเหว แต่พระฤาษีมาช่วยสุดสาครได้ทันแล้วจึงเตือนว่าให้ระวังการเชื่อใจผู้อื่น	ท่าเหาะ 	นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ: ศีรษะเอียงขวา นาฏยศัพท์ส่วนมือ: ตั้งมือ นาฏยศัพท์ส่วนเท้า: กระดกเสี้ยว

ที่มา: คณะผู้วิจัย

4.3 แบบประเมินทักษะปฏิบัติระหว่างเรียนและหลังเรียน เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การอธิบายนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่ได้จากการรับชมละครเพื่อการศึกษา โดยมีเกณฑ์การประเมิน 2 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหาและความสมบูรณ์ของเนื้อหา และตอนที่ 2 การปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละคร โดยทั้ง 2 ตอนนี้มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) 5 ระดับ ดังนี้ 5 (ดีมาก) 4 (ดี) 3 (ปานกลาง) 2 (พอใช้) และ 1 (ปรับปรุง)

4.4 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน เรื่องนาฏยศัพท์โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการเรียนการสอน จำนวน 4 ข้อ ด้านการนำเสนอเนื้อหา จำนวน 5 ข้อ และด้านรูปแบบบทเรียนและกิจกรรมการแสดงละคร จำนวน 5 ข้อ ใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

5.1 การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมิน พบว่า ทุกรายการประเมินของแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องทุกรายการประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67 ถึง 1.00

5.2 การหาคุณภาพของกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมิน พบว่า ทุกรายการประเมินของกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษามีความสอดคล้องทุกรายการประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67 ถึง 1.00

5.3 การหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะปฏิบัติระหว่างเรียนและหลังเรียนด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมิน พบว่า ทุกรายการประเมินของแบบประเมินทักษะปฏิบัติระหว่างเรียนและหลังเรียนมีความสอดคล้องทุกรายการประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67 ถึง 1.00

5.4 การหาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมิน พบว่าแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน จำนวนทั้งหมด 15 ข้อ มีข้อคำถามไม่สอดคล้องจำนวน 1 ข้อ คือ ด้านการนำเสนอเนื้อหา ข้อที่ 2.5 แบบประเมินมีความเหมาะสมสามารถประเมินผลได้ทันที คณะผู้วิจัยจึงตัดข้อคำถามนี้ออก จึงเหลือข้อคำถาม จำนวน 14 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67 ถึง 1.00

ผลการศึกษา

คณะผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

การพัฒนากิจกรรมการแสดงละคร: การแสดงละครเพื่อการศึกษาได้รับการพัฒนาจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 85/85 โดยการวิเคราะห์ผลการทดสอบดังตารางที่ 2 พบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมนี้มีค่าเท่ากับ 90.1/88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 ผลของการหาประสิทธิภาพของการแสดงละครเพื่อการศึกษา โดยใช้วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน

N	แบบทดสอบระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน		
	A	$\sum X$	E_1	B	$\sum X$	E_2
45	50	4054	90.1	50	3186	88.5

ที่มา: คณะผู้วิจัย

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนากิจกรรมการแสดงละคร: การแสดงละครเพื่อการศึกษา ได้รับการพัฒนาจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 85/85 โดยการวิเคราะห์ผลการทดสอบพบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมนี้มีค่าเท่ากับ 90.1/88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์โดยใช้วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชประเมินผล ซึ่งกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในแผน ประกอบด้วย 3 ขั้น

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูเริ่มการสอนด้วยการเกริ่นนำเข้าสู่กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา โดยเชื่อมโยงกับนาฏยศัพท์ที่นักเรียนเคยเรียนมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จากนั้นครูได้อธิบายว่านาฏยศัพท์เหล่านี้จะปรากฏในละครเรื่องที่จะนำมาแสดง จากนั้นครูได้ชี้แจงให้นักเรียนสังเกตนาฏยศัพท์ที่ปรากฏในการแสดงแต่ละฉาก เพื่อประเมินความรู้และทักษะของนักเรียน ก่อนที่ครูจะทำการแสดงให้รับชมในลำดับต่อไป ดังภาพ

ภาพที่ 1 ครูอธิบายนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครและให้นักเรียนลองฝึกปฏิบัติ
ที่มา: คณะผู้วิจัย

2) ขั้นสอน นักเรียนรับชมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวก ที่แบ่งการแสดงออกเป็น 6 ฉาก โดยในแต่ละฉากครูจะปฏิบัตินาฏยศัพท์แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม และมีครูเป็นผู้ประเมินทักษะปฏิบัติของนักเรียน

ภาพที่ 2-3 การแสดงละครเพื่อการศึกษาและการให้นักเรียนฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์
ที่มา: คณะผู้วิจัย

3) ขั้นสรุปเนื้อหา ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยการเขียนชื่อและอธิบายท่านาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่ปรากฏในการแสดงละครแต่ละฉาก จากนั้นให้นักเรียนออกมานำเสนอพร้อมอธิบายและปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่นักเรียนได้ทำมา สุดท้ายครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน

ภาพที่ 4-5 นักเรียนร่วมกันเขียน ออกมานำเสนอ อธิบาย และปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละคร
ที่มา: คณะผู้วิจัย

2. การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครหลังเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐานกับเกณฑ์ที่ร้อยละ 70

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาโดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน

เกณฑ์ที่ตั้งไว้	คะแนนเต็ม	μ	σ	ร้อยละ
หลังการเรียน	80	70.8	5.09	88.5

ที่มา: คณะผู้วิจัย

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาโดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน พบว่ามีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเท่ากับร้อยละ 88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชที่มีต่อการเรียน เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาโดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจที่มีต่อการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา โดยใช้วรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน

ประเด็นการประเมิน	μ	σ	แปลผล
1. ด้านวิธีการเรียนการสอน			
1.1 ความเหมาะสมในการเรียนการสอน ด้วยการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน	4.78	0.42	มากที่สุด
1.2 ความเหมาะสมในการศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา	4.76	0.57	มากที่สุด
1.3 บรรยากาศในการเรียนรู้กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา	4.80	0.40	มากที่สุด
1.4 สามารถเข้าใจเนื้อหากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาได้ตลอดทั้งเรื่อง	4.73	0.45	มากที่สุด
1.5 สามารถทบทวนเนื้อหากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาได้	4.69	0.51	มากที่สุด
รวมคะแนนเฉลี่ย	4.75	0.47	มากที่สุด
2. ด้านการนำเสนอเนื้อหา			
2.1 ความชัดเจนของเนื้อหากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา	4.64	0.53	มากที่สุด
2.2 เนื้อหาของกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาเข้าใจได้ง่าย	4.69	0.70	มากที่สุด
2.3 ลำดับการแสดงละครเพื่อการศึกษาเนื้อหามีความต่อเนื่อง	4.56	0.81	มากที่สุด
2.4 การประเมินนักเรียนภายในกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาเสริมความเข้าใจบทเรียน	4.71	0.69	มากที่สุด
รวมคะแนนเฉลี่ย	4.65	0.68	มากที่สุด
3. ด้านรูปแบบบทเรียน และการกิจกรรมการแสดงละคร			
3.1 องค์ประกอบของกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาส่งเสริมต่อการเรียนรู้ในภาพรวม	4.71	0.59	มากที่สุด
3.2 ความน่าสนใจโดยรวมของกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา	4.80	0.40	มากที่สุด
3.3 การออกแบบกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษามีความเหมาะสมระดับของผู้เรียน	4.80	0.40	มากที่สุด
3.4 การออกแบบเครื่องแต่งกายมีเหมาะสมกับกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา	4.84	0.56	มากที่สุด
3.5 ภาษาที่ใช้ในกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษามีความเหมาะสม	4.80	0.40	มากที่สุด
รวมคะแนนเฉลี่ย	4.79	0.47	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยโดยรวม	4.73	0.53	มากที่สุด

ที่มา: คณะผู้วิจัย

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราชที่มีต่อต่อการแสดงละครเพื่อการศึกษาดังกล่าว พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านวิธีการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.75) โดยมีประเด็นที่ได้คะแนนสูงสุดคือ บรรยากาศในการเรียนรู้กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา (μ = 4.80) และความเหมาะสมในการเรียนการสอนด้วยการแสดงละคร (μ = 4.78)

2. ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.66) โดยมีประเด็นที่ได้คะแนนสูงสุดคือ การประเมินนักเรียนภายในกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาเสริมความเข้าใจบทเรียน (μ = 4.71)และแบบประเมินมีความเหมาะสมสามารถประเมินผลได้ทันที (μ = 4.71)

3. ด้านรูปแบบการเรียนและกิจกรรมการแสดงละคร มีอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.79) โดยมีประเด็นที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ การออกแบบเครื่องแต่งกายมีเหมาะสมกับกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา (μ = 4.84) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของการใช้กิจกรรมนี้ในกระบวนการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการแสดงละครเพื่อการศึกษาประกอบด้วย 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งครูเกริ่นนำโดยเชื่อมโยงนาฏยศัพท์ที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาก่อนเข้าสู่การแสดงเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวก ขั้นสอน ครูแสดงละครเรื่องดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 ฉาก แต่ละฉากมีการนำเสนอและปฏิบัตินาฏยศัพท์ให้ตรงกับเนื้อหาและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม โดยครูจะประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียนในทุกฉาก จากนั้นในขั้นสรุป ครูให้นักเรียนเขียนอธิบายและปฏิบัตินาฏยศัพท์ที่ปรากฏในแต่ละฉาก พร้อมทั้งนำเสนอและอธิบายต่อเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งครูจะอภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อสรุปความเข้าใจและการเรียนรู้อีกครั้ง ทั้งนี้กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.1/88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 85/85

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์ของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาสามารถช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถจดจำ เข้าใจ และปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมละครเปิดโอกาสให้ผู้เรียน

ได้มีประสบการณ์ตรง ทั้งจากการรับชม การเลียนแบบท่ารำ และการฝึกปฏิบัติร่วมกับครูและเพื่อนในชั้นเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.73 ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านรูปแบบบทเรียน และการกิจกรรมการแสดงละคร (μ = 4.79) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เนื่องจากกิจกรรมมีความน่าสนใจ สอดคล้องกับวัยและช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในทุกด้านพบว่า การออกแบบเครื่องแต่งกายมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (μ = 4.84) รองลงมา ได้แก่ บรรยากาศในการเรียนรู้กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา ความน่าสนใจโดยรวมของกิจกรรม การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน และภาษาที่ใช้ในกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ระดับ 4.80 สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา โดยใช้วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา เรื่องนาฏยศัพท์ โดยใช้วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกเป็นฐาน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.1/88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 85/85 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ด้านนาฏยศัพท์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการแสดงละคร การสังเกต การเลียนแบบ และการฝึกปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างชัดเจน อีกทั้งการนำวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอนสุดสาครเข้าเมืองการะเวกมาเป็นฐานในการจัดกิจกรรม ยังช่วยสร้างความน่าสนใจและทำให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการร่วมกับบทเรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีความหมายและเกิดความเข้าใจในนาฏยศัพท์มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย บุญโรจน์ และคณะ (2565, น. 149) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (90.12/89.58) ทั้งนี้การใช้กิจกรรมการแสดงเป็นสื่อการสอน ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และการตีความของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและสามารถฝึกปฏิบัติร่วมกับกิจกรรมการแสดงอย่างเป็นรูปธรรม จึงส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์ของนักเรียนหลังการเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์เฉลี่ยร้อยละ 88.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการปฏิบัตินาฏยศัพท์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ได้รับประสบการณ์ตรงจากการรับชมการแสดง การฝึกปฏิบัติตามครูผู้สอน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแสดงละครอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนสามารถจดจำ เข้าใจ และปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ มังสัง (2561, น. ง) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการแสดงละครช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรากร บัวกิ่ง (2562, น. 89) ที่พบว่า การใช้การแสดงละครโนราในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการแสดงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาทฤษฎีกับประสบการณ์จริง เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้กิจกรรมการแสดงละครยังช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และการคิดวิเคราะห์ผ่านการตีความบทละครและการปฏิบัติร่วมกันในชั้นเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่องนาฏยศัพท์ด้วยกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านรูปแบบกิจกรรมการแสดงละคร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การออกแบบเครื่องแต่งกายมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.84$) รองลงมา ได้แก่ บรรยากาศในการเรียนรู้กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา ความน่าสนใจโดยรวมของกิจกรรม การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และภาษาที่ใช้ในกิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจและชื่นชอบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการแสดงละครเพื่อการศึกษา

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการแสดงละคร เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้แสดงออกทางความคิด และการปฏิบัติในบรรยากาศที่สนุกสนานและเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและมีแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการออกแบบองค์ประกอบของการแสดง เช่น เครื่องแต่งกาย ภาษา และรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ยังช่วยดึงดูดความสนใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย บุญโรจน์ และคณะ (2565, น. 149) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการแสดงละครไทยผ่านสื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนาถธิชา สีทองเพีย (2562, น. ฆ) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการละครอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการละครเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ สนุกสนาน และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาทักษะด้านนาฏศิลป์ กิจกรรมการแสดงละครเพื่อการศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในวิชานาฏศิลป์หรือการละครในการศึกษาระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะของนักเรียนในเรื่องนาฏยศัพท์ การแสดงออกและความเข้าใจในศิลปะการแสดง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ซึมซับศิลปวัฒนธรรมในขณะเดียวกัน

1.2 การแสดงละครเพื่อการศึกษาช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน การฝึกทักษะการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมนี้ไปใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมการเรียนรู้มากขึ้น

1.3 การแสดงละครเพื่อการศึกษานี้นอกจากการใช้ในการสอนวิชานาฏศิลป์ไทย การแสดงละครสามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาไทย วรรณคดี หรือวิชาศิลปะ เพื่อเสริมสร้างทักษะการตีความและการคิดเชิงวิเคราะห์ การทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริงของนักเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการสอนนาฏศิลป์ผ่านกิจกรรมการแสดงละครกับการสอนแบบดั้งเดิม เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลว่ากิจกรรมการแสดงละครมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบริบทอื่น ๆ อย่างไร และว่ามีความแตกต่างในแง่ของผลการเรียนรู้หรือไม่

2.2 ควรมีการศึกษาการบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อการสอนร่วมกับการแสดงละคร เพื่อศึกษาวิธีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น สื่อดิจิทัลหรือการแสดงละครเสมือนจริงมาผสมผสานกับการแสดงละครในห้องเรียน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนในรูปแบบใหม่ ๆ

รายการอ้างอิง

กนกวรรณ มังสัง. (2561). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกิจกรรมการเล่นละครวิทยาศาสตร์ เรื่อง ร่างกายมนุษย์และสารอาหาร ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในศูนย์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาภูหลวง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551***.** โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กุลกานต์ โพธิปัญญา. (2562). นาฏศิลป์ไทยกับกิจกรรมนันทนาการในชั้นเรียนสำหรับเด็กประถม. *วารสารดนตรีและการแสดง, 2*(2), 50-62.

นาถธิชา สีทองเพีย. (2562). *การพัฒนาการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการละครของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].

วรากร บัวกิ่ง. (2562). *การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี โดยใช้การแสดงละครโนราสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ].

ศุภชัย บุญโรจน์ พิทยวัฒน์ พันธะศรี และประยงค์ หัตถพรหม. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ ปฏิบัติละครสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดของเดวีส์ ประกอบสื่อประสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6*(4), 149 -158.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2562). *หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ปรับปรุง พุทธศักราช 2562)***.** สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

เสาวรี ภูบาลชื่น. (2564). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 41*(2), 131-145.